

hij dat hij den wissel moet overhalen en een ander beroep moet kiezen. Zal hij schilder worden, evenals zijn weinige vrienden? Hij, die daar een open oog en een levendige belangstelling voor heeft — en ook talent.

Heeft hij dit onderschat?

Achttte hij het niet mogelijk om zelfs met talent van zijn kunst te leven? Of ziet hij de onmogelijkheid om alles vast te leggen wat op hem aandringt? Acht hij het leven te kort om alles te grijpen wat niet onverwoord voorbij kan gaan? Men is geneigd het laatste te denken.

Hij wordt fotograaf.

Meer en meer beginnen ze hem te kennen, de schilders, de beeldhouwers, die komen kijken naar die wonderlijke photo's en de meest begaafden zien het wel, dat daar juist de visie is die zij misschien missen, die hem tot kunstenaar stempelt, ondanks het mechanische van dit vak.

Hij krijgt bestellingen, verkoopt geregeld; hij is gelukkig omdat hij leeft van het handwerk dat zijn ziel bezit. Hij althans denkt nooit aan wat hij, misschien, had kunnen zijn.

Bij ons, als de vele photo's door onze handen glijden, doemen namen op van de grootsten: Rousseau le douanier, Utrillo, maar ook oudere meesters schijnen vertegenwoordigd en jongeren tevens. Zelfs de jongste filmtechniek, de modernste proeven van Man Ray of Desnos zouden hem niet vreemd zijn; Lacombe's „Zone” is door Atget geïnspireerd.

Zoo greep hij terug en was zijn tijd vooruit.

De oorlog brengt een stilstand in zijn werk, hij verkoopt niet meer. Moeilijker en zwaarder wordt het leven. Hij voelt zich oud worden, doch verliest den moed niet.

Een deel van zijn fonds verkoopt hij aan „Les monuments historiques”; het zijn de oude gevels van Parijs en weinige ontbreken.

Drie en tachtig jaar oud, sterft zijn vrouw. Onoverkomelijk drukt hem dit leed. Toch gaat hij nog uit, geeft zijn werk niet op, al valt hem dit zwaarder om het eenzame terugkeeren.

Ook zijn leven is nu weldra uitgedoofd.

4 Augustus 1927 sterft hij; zijn vrienden komen te laat; de dood heeft hem toch nog verrast. De laatste twintig levensjaren heeft hij zich slechts gevoed met melk, brood en suiker. Meer scheen hem overbodig, meer achtte hij vergif.

Een monument heeft hij achtergelaten dat sterker werd dan hijzelf, dat hem te boven en te buiten is gegaan.

* * *

De verfijning van de zintuigelijke vermogens heeft een over-en-weer ineengrijpen van associatieve gewaarwordingen gebracht. In het klinker-